

Członkowie ZR podczas ostatnich obrad,

po których przysługiwał posiłek regeneracyjny

Prawnik informuje

W większości naszych zakładów pracy społeczna inspekcja pracy stabilnie funkcjonuje od wielu lat z pożytkiem dla pracowników, przede wszystkim w zakresie poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy. Są też takie zakłady, w których dotychczas nie organizowano tej formy pracowniczego nadzoru nad warunkami pracy, gdyż albo związkowcy nie widzieli takiej potrzeby, albo nie funkcjonowały w nich związki zawodowe, które kierują społeczną inspekcją pracy. Uważam, że warto zorganizować tę społeczną służbę, nawet jeżeli nie ma bezpośrednich wyzwań w zakresie ochrony uprawnień pracowniczych, żeby pracownicy, którzy będą ją pełnili nabierali doświadczenia, wiedzy, umiejętności, np. poprzez uczestniczenie w cyklicznych seminariach organizowanych dla społecznych inspektorów pracy przez Region Rzeszowski we współpracy z Państwową Inspekcją Pracy, którą służy wsparciem, gdyby zaistniała taka potrzeba.

Kompetencje sip

Podjmując decyzję co do tworzenia społecznej inspekcji pracy, czy też określania formuły jej funkcjonowania, warto zacząć od jej uprawnień, tak żeby dopasować jej strukturę do specyfiki zagadnień występujących na terenie zakładu pracy i jego struktury. Warto zacząć od lektury ustawy z dnia 24 czerwca 1984 r. o społecznej inspekcji pracy (jest naprawdę króciutka i stosunkowo przystępna, jeśli wiesz co chcę powiedzieć, drogi czytelniku).

Przepis jej art. 4 zawiera katalog podstawowych uprawnień społecznego inspektora pracy, i tak ma on prawo:

1) kontrolować stan budynków, ma-

szyn, urządzeń technicznych i sanitarnych oraz procesy technologiczne z punktu widzenia bezpieczeństwa i higieny pracy,

2) kontrolować przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym postanowień układów zbiorowych i regulaminów pracy, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, młodocianych i osób niepełnosprawnych, urlopów i czasu pracy, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,

2a) uczestniczyć w kontroli przestrzegania w zakładzie pracy przepisów dotyczących ochrony środowiska naturalnego,

3) brać udział w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, zgodnie z przepisami prawa pracy,

4) brać udział w analizowaniu przyczyn powstawania wypadków przy pracy, zachorowań na choroby zawodowe i inne schorzenia wywołane warunkami środowiska pracy oraz kontrolować stosowanie przez zakłady pracy właściwych środków zapobiegawczych,

5) uczestniczyć w przeprowadzaniu społecznych przeglądów warunków pracy,

6) opiniować projekty planów poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy i planów rehabilitacji zawodowej oraz kontrolować realizację tych planów,

7) podejmować działania na rzecz aktywnego udziału pracowników zakładów pracy w kształtowaniu właściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz oddziaływać na przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,

8) wykonywać inne zadania określone w ustawie i w przepisach szczególnych.

Uprawnienia

Oczywiste, że nasuwa się pytanie, a jak to się odbywa w praktyce? Odpo-

Uprawnienia społecznej inspekcji pracy

wiedź na większość tego rodzaju pytań zawarta jest w rozdziale 3 omawianej ustawy zatytułowanej „Uprawnienia i zasady postępowania społecznych inspektorów pracy”. Czytamy tam, że w celu realizacji powyższych zadań społeczny inspektor pracy ma m.in. prawo:

1. wstępu w każdym czasie do pomieszczeń i urządzeń zakładu pracy dla wykonywania swoich zadań,

2. żądać od kierownika zakładu pracy oraz oddziału (wydziału) i od pracowników informacji oraz okazania dokumentów w sprawach wchodzących w zakres jego działania,

- powyższe z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych oraz w zakresie informacji obowiązek udzielenia ich społecznemu inspektorowi pracy oraz okazania mu dokumentów uzależniony jest od uzyskania zgody pracownika w wypadkach,

w których realizacja tego obowiązku wiązałaby się z udostępnieniem jego danych osobowych,

3. zwracać uwagę pracownikowi na obowiązek przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a w przypadku gdy zachowanie pracownika na stanowisku pracy wskazuje na niedostateczną ich znajomość oraz nieumiejętność wykonywania pracy w sposób bezpieczny dla siebie lub innych pracowników, społeczny inspektor pracy zwraca się do kierownika właściwej komórki organizacyjnej o czasowe odsunięcie pracownika od tej pracy i zapoznaje go z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,

4. dokonywać zapisu w księdze założeń, informując jednocześnie kierownika zakładu pracy oraz oddziału (wydziału) o stwierdzonych uchybieniach. Podejmuje on decyzję w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i informuje o tym społecznego inspektora pracy,

5. wystąpić do kierownika zakładu pracy, w razie bezpośredniego zagro-

żenia mogącego spowodować wypadek przy pracy, o natychmiastowe usunięcie tego zagrożenia, a w wypadku niepodjęcia odpowiednich działań wydać, w formie pisemnej, zalecenie wstrzymania pracy danego urządzenia technicznego lub określonych robót, zawiadamiając o tym równocześnie zakładowe organizacje związkowe,

6. uczestniczyć w kontrolach przeprowadzanych w zakładzie przez inspektora pracy Państwowej Inspekcji Pracy oraz w podsumowaniu kontroli.

Obowiązki zakładu pracy i innych podmiotów względem sip

Zakład pracy jest obowiązany zapewnić społecznemu inspektorowi pracy odpowiednie warunki realizacji ich zadań i ponosić koszty związane z jej działalnością. Dodatkowo Państwowa Inspekcja Pracy udziela pomocy społecznej inspekcji pracy w realizacji jej zadań, w szczególności przez poradnictwo prawne, specjalistyczną prasę oraz szkolenie. Jej inspektorzy pracy przeprowadzają kontrole wykonania zaleceń i uwag społecznych inspektorów pracy. Również Państwowa Inspekcja Sanitarna, Urząd Dozoru Technicznego oraz inne organy nadzoru i kontroli warunków pracy obowiązane są udzielać społecznej inspekcji pracy pomocy w wykonywaniu jej zadań.

Odpowiedzialność za naruszanie przepisów ustawy

Końcowo, wskazać należy, że kto działając w imieniu zakładu pracy narusza przepisy niniejszej ustawy, a w szczególności uniemożliwia działalność społecznego inspektora pracy, podlega karze grzywny do 2500 zł. Tej samej karze podlega, kto nie wykonuje zalecenia zakładowego społecznego inspektora pracy.

Rafał Rzepecki